

HOLO
GRAM
ZA
KRALJA

DEJV EGRS

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Slanački put 128

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD S ENGLESKOG

Jelena Maksimović i Nebojša Marić

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Dragana Latinčić

DIZAJN KORICA I PRELOM

Vjeko Sumić

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2015.

Tiraž 1500

BOOKA.

Knjiga **045**

Edicija **Zapadno od sunca**

DEJV EGGERS

HOLOGRAM ZA KRALJA

Naslov originala

DAVE EGGERS

A HOLOGRAM FOR THE KING

Copyright © Dave Eggers, 2012

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

HOLO GRAM ZA KRALJA

ROMAN

DEJV EGRS

S ENLESKOG PREVELI

Jelena Maksimović i Nebojša Marić

BOOKA.

*Za Danijela Maksvinija, Rona Hedlija
i Pola Vidu, sve do jednog sjajne ljude*

Ne dešava se svakoga dana
da smo nekome potrebni.

— SEMJUEL BEKET

I

Alen Klej se probudio u Džedi, u Saudijskoj Arabiji. Bio je 30. maj 2010. godine. Proveo je dva dana po avionima da bi stigao ovamo.

U Najrobiju je upoznao jednu ženu. Sedeli su jedno do drugog dok su čekali svako svoj let. Bila je visoka, bujnih oblina i nosila je tanane zlatne minđuše. Lice joj je bilo rumeno, a glas melodičan. Sviđala mu se više od većine ljudi koje je poznao, ljudi koje je sretao svaki dan. Rekla je da živi u unutrašnjosti države Njujork. Ne mnogo daleko od njegove kuće u predgrađu Bostona.

Da je imao petlje, našao bi načina da provede više vremena s njom. Ali umesto toga, ukrcao se na svoj let za Rijad, a zatim za Džedu. Čovek ga je sačekao na aerodromu i dovezao do *Hiltona*.

Brava je kliknula, i Alen je ušao u sobu u *Hiltonu* u 1:12 ujutru. Brzo se spremio za spavanje. Bio je željan sna. Treba da putuje sat vremena na sever kako bi stigao u osam sati u Ekonomski grad kralja Abdulaha. Tamo će sa svojim timom postaviti sistem za holografske tele-konferencije i sačekati da to predstavi lično kralju Abdulahu. Ako Abdulah bude oduševljen, ponudiće kompletan ugovor za IT u celom gradu kompaniji *Rilajent*, a Alenova provizija, u iznosu od pola miliona dolara, rešiće sve što ga muči.

Zato je morao da se odmori. Da oseti da je spreman. Međutim, proveo je četiri sata u krevetu a da nije oka sklopio.

Mislio je na svoju kćerku Kit, koja je bila na koledžu, veoma dobrom i skupom koledžu. Nije imao novca da plati njenu školarinu iduće jeseni. Nije mogao da plati njenu školarinu zato što je u životu doneo niz budalastih odluka. Nije dobro isplanirao stvari. Nije bio hrabar kada je trebalo.

Njegove odluke bile su nepromišljene.

Odluke njegovih vršnjaka bile su nepromišljene.

Te odluke su bile budalaste i sebične.

Ali on nije znao tada da su njegove odluke nepromišljene, budalaste ili sebične. On i njegovi vršnjaci nisu znali da će odluke koje donose dovesti do toga da oni, da Alen bude u situaciji u kojoj se nalazi danas – pred bankrotom, gotovo bez posla, vlasnik konsultantske kuće koju čini jedan čovek i kojom upravlja iz kućne kancelarije.

Bio je razveden od Kitine majke Rubi. Duže su bili razdvojeni nego što su bili zajedno. Rubi je bila neviđena smaračica koja je sada živela u Kaliforniji i uopšte nije finansijski učestvovala u Kitinom obrazovanju. Koledž je *tvoja stvar*, rekla je. Budi muško, rekla je.

A sada Kit neće biti na koledžu sledeće jeseni. Alen je ponudio kuću na prodaju, ali dosad još nije našao kupca. Drugo rešenje nije imao. Bio je dužan mnogim ljudima, između ostalog i 18.000 dolara dvojici dizajnera bicikala koji su mu napravili prototip novog bicikla koji je mislio da može da proizvede u okolini Bostona. Zbog čega su ga smatrali idiotom. Dugovao je novac Džimu

Vongu, koji mu je pozajmio 45.000 dolara da plati materijale i prvu i poslednju ratu za iznajmljivanje skladišta. Bio je dužan još 65.000 dolara raznim prijateljima i potencijalnim partnerima.

Zato je bio švorc. A kada je shvatio da neće moći da plati Kitinu školarinu, bilo je prekasno da se ona prijavi za neki drugi izvor finansiranja. Prekasno da se negde prebaci.

Da li je tragedija da zdrava mlada žena poput Kit provede jedan semestar van koledža? Ne, nije to tragedija. U dugoj, mučnoj istoriji sveta neće biti zabeležen propušteni semestar jedne pametne i sposobne mlade žene kao što je Kit. Preživće. Nije to tragedija. Nikakva tragedija.

Rekli su da je tragedija ono što se dogodilo Čarliju Felonu. On se smrznuo u jezeru blizu Alenove kuće. U jezeru pored Alenove kuće.

Alen je mislio o Čarliju Felonu dok je ležao budan u sobi u Hiltonu u Džedi. Video je Čarlija kako ulazi u jezero tog dana. Alen je bio krenuo kolima u kamenolom. Nije se činilo normalnim da čovek poput Čarlija Felona zakorači u svetlucavo mračno jezero u septembru, ali nije bilo ni nešto neuobičajeno.

Čarli Felon je Alenu slao odlomke iz knjigâ. Radio je to poslednje dve godine. Čarli je otkrio transcendentliste kad je već bio u ozbiljnim godinama, i osetio da su mu bliski. Video je da se ta Farma Bruk nalazi nedaleko od mesta na kome su Alen i on živeli, i pomislio je da to nije slučajnost. Proučavao je svoje pretke iz Bostona u nadi da će pronaći neku vezu s njima, ali nije našao ništa. Nastavio je da šalje Alenu stranice s podvučenim pasusima.

Time se bavi neko ko je dokon, pomislio je Alen. „Nemoj više da mi šalješ ta sranja“, rekao je Čarliju. Ali Čarli se samo nasmejao i slao još više.

Stoga je prizor Čarlija kako ulazi u jezero jedne subote u podne Alenu delovao kao logičan nastavak njegove ponovo probuđene

strasti za prirodom. Voda mu je bila do članaka, kada je Alen prošao pored njega tog dana.

II

Kada se probudio u Hiltonu u Džedi, Alen je shvatio da kasni. Bilo je 8:15. Zaspao je malo posle pet.

U osam je imao sastanak u Ekonomskom gradu kralja Abdulaha. Trebalo mu je najmanje sat vremena da tamo stigne. Kad se istušira, obuče i nađe auto koji će ga tamo odvesti, biće već deset sati. Zakasniće dva sata prvog dana na ovom poslu. Osećao se kao budala. Kako su godine prolazile, osećao se sve više kao budala.

Pokušao je da pozove Kejli na mobilni. Javila se, čuo je njen hrapav glas. U nekom drugom životu, da su stvari stajale drugačije, da je on bio malo mlađi a ona malo starija, a oboje dovoljno blesavi da tako nešto probaju, on i Kejli bili bi strašan par.

„Ćao, Alene! Ovde je prelepo. Okej, možda nije baš prelepo. A tebe nema.“

Objasnio joj je. Nije lagao. Nije mogao da prikupi dovoljno snage da nešto izmisli.

„Nemoj da brineš“, rekla je smejući se – taj njen glas nagoveštavao je mogućnost, slavio postojanje nekog sjajnog života večne strasti – „mi se upravo nameštamo. Ali moraš da se snađeš za prevoz. Da li neko od vas zna kako bi Alen mogao da nađe

prevoz dovde?“

Delovalo je kao da se dovikuje s ostalima iz tima. Kao da se javlja iz nekakve pećine. Zamislio je mračan i prazan prostor, troje mladih ljudi koji drže sveću, čekajući njega i njegov fenjer.

„On ne može da iznajmi auto“, rekla im je.

A onda se obratila njemu: „Možeš li da iznajmiš auto, Alene?“

„Smisliću nešto“, rekao je.

Pozvao je recepciju.

„Dobar dan. Alen Klej ovde. Kako se vi zovete?“

Uvek je pitao osobu za ime. Navika koju mu je Džo Trivoli preneo još u vreme kad su radili u *Fuler Brašu*. Pitaj za imena, ponavljaj imena. Kad pamtiš ljudima imena, oni zapamte tebe.

Službenik je rekao da se zove Edvard.

„Edvard?“

„Da, gospodine. Zovem se Edvard. Izvolite?“

„Odakle si, Edvarde?“

„Iz Džakarte, iz Indonezije, gospodine.“

„A, Džakarta“, reče Alen. Shvatio je da nema šta da kaže o Džakarti. Nije znao ništa o Džakarti.

„Edvarde, šta misliš, može li hotel da mi omogući da iznajmim auto?“

„Imate li međunarodnu vozačku dozvolu?“

„Nemam.“

„Onda ne, mislim da ne možete to da radite.“

Alen je pozvao vratara. Objasnio je da mu treba vozač koji bi ga prevezao do Ekonomskog grada kralja Abdulaha.

„Trebaće nam nekoliko minuta“, rekao je portir. Nije imao saudijski akcenat. Očigledno u saudijskom hotelu ne radi nijedan Saudijac. Tako se Alenu činilo. Samo je mali broj Saudijaca radio

negde, tako su mu rekli. Uvozili su radnu snagu za sve sektore. Moramo da pronađemo nekog odgovarajućeg ko će vas prevesti, rekao je vratar.

„Zar ne možete prosto da pozovete taksi?“

„Ne baš, gospodine.“

Alen je počeo da se nervira, ali sâm je bio kriv za ovu brljotinu. Zahvalio se čoveku i prekinuo vezu. Znao je da nije moguće prosto pozvati taksi u Džedi ili Rijadu – barem je tako pisalo u vodičima koji su detaljno navodili sve opasnosti koje vrebaju strane turiste u Kraljevini Saudijskoj Arabiji. Stejt dipartment je Saudijce držao na vrhu liste potencijalnih terorista. Kidnapovali su ljude. Alena su mogli da prodaju Al Kaidi, da zahtevaju otkup, da ga prebace preko granice. Ali Alen nikada nije osećao da je negde u opasnosti, a zbog posla je bio i u Huarezu devedesetih i u Gvatemali osamdesetih.

Telefon je zazvonio.

„Našli smo vam vozača. Kad želite da dođe po vas?“

„Što brže može.“

„Biće ovde za dvanaest minuta.“

Alen se istuširao i izbrijao vrat prošaran pegama. Obukao je potkošulju, belu košulju, zelene pantalone, mokasine, čarape boje kože. Samo se obuci kao američki biznismen, rekli su mu. Čuo je poučne priče o preterano revnosnim Zapadnjacima koji su nosili dugačke košulje, marame na glavi. Pokušavali su da se uklope, trudili su se. Taj napor niko nije cenio.

Dok je nameštao kragnu košulje, Alen je napipao izraslinu na vratu koju je otkrio pre mesec dana. Bila je veličine loptice za golf, izbijala mu je iz kičme, na dodir bi osetio hrskavicu. Ponekad bi mislio da mu je to deo kičme, jer šta bi drugo moglo biti?

Mogao bi biti tumor.

Tu na kičmi, tolika izraslina – sigurno je bila zastrašujuća i smrtonosna. U poslednje vreme misli su mu bile zbrkane i bio je trapav pri hodu, a savršeno i strašno objašnjenje bilo bi da tu nešto raste, što ga izjeda, isisava svu njegovu vitalnost, cedi iz njega svu oštrinu i volju.

Planirao je da ode i proveri šta je to, ali nije to uradio. Doktor to ne bi mogao da operiše. Alen nije želeo zračenje, nije hteo da oćelavi. Ne, navikao je da povremeno pipne to, proveri da li se javljaju još neki simptomi, još malo ga ispipa, a onda ništa, da ostavi tako.

Trebalo mu je dvanaest minuta da se spremi.

Pozvao je Kejli.

„Upravo napuštam hotel.“

„Odlično. Mi ćemo sve postaviti pre nego što ti stigneš ovamo.“

Tim je mogao da stigne tamo bez njega, tim je mogao sve da postavi bez njega. Pa zašto je uopšte dolazio? Razlozi su bili tanki, ali sad je bio tu. Prvo, bio je stariji od ostalih članova tima, svi su oni bili deca, niko nije imao više od trideset godina. Drugo, Alen je jednom upoznao rođaka kralja Abdulaha, kad su zajedno bili investitori kompanije koja se bavila plastikom sredinom devedesetih, a Erik Ingvol, potpredsednik kompanije *Rilajent* u Njujorku, smatrao je tu vezu dovoljno jakom da kralj na nju obrati pažnju. To najverovatnije nije istina, ali Alen je odlučio da to prećuti.

Radovao se što je dobio taj posao. Važno mu je bilo da radi. Osamnaest meseci, ili koliko je već prošlo do Ingvolovog poziva, učinilo je da shvati gde se nalazi. To što je prijavio prihod za porez u iznosu od 22.350 dolara bilo je iskustvo koje nije očekivao da će doživeti u ovim godinama. Već sedam godina bavio se konsaltingom, svake godine prihod je bivao sve manji. Niko nije trošio novac. Do pre pet godina bilo je posla; stari prijatelji su mu na-

bacivali poslove, a on bi im se odužio. Povezao bi ih s prodavcima koje je poznavao, uspevao je da naplati stare usluge, sklapao je dogovore, zarađivao je novac. Osećao se korisnim.

Sada je imao pedeset četiri godine i korporativnom sektoru u Americi bio je privlačan koliko i avion napravljen od blata. Nije mogao da dođe do posla, nije imao klijente. Prošao je sve, od Švina preko *Hafija* i *Frontir proizvodnje* do *Alen Klej konsaltinga* i sedenja kod kuće i gledanja DVD-jeva na kojima je zabeleženo kako *Red Soksi* osvajaju prvenstvo 2004. i 2007. godine. Utakmica protiv Jenkija u kojoj su imali četiri uzastopna houn rana, 22. aprila 2007. godine. Gledao je ta četiri i po minuta stotinu puta, i svako gledanje mu je donosilo nekakvu radost. Osećaj da ima pravde, da postoji red. Bila je to pobeda koju niko ne može oduzeti.

Alen je pozvao vratara.

„Da li je auto stigao?“

„Izvinjavam se, kasnije.“

„Da li je to momak iz Džakarte?“

„Jeste.“

„Edvarde?“

„Da...“

„Opet ja, Edvarde. Koliko će kola kasniti?“

„Još dvadeset minuta. Želite li da vam pošaljem u sobu nešto da pojedete?“

Alen je otišao do prozora i pogledao napolje. Crveno more bilo je mirno, s ove visine izgledalo je potpuno obično. Auto-put sa šest traka išao je uz obalu. Trojica muškaraca u belom pecala su na molu.

Alen je pogledao u balkon koji se nalazio pored njegovog. Video je svoj odraz u staklu. Izgledao je prosečno. Obrijan i lepo obučen,

mogao je da prođe. Ali ispod obrva je delovao smrknuto. Oči su mu bile upale, i to se primećivalo. Na poslednjoj proslavi mature, jedan čovek, nekadašnji fudbaler koga je Alen prezirao, rekao je: Alene Kleje, imaš pogled stogodišnjaka. Šta ti se to desilo?

Jak nalet vetra stigao je s mora. U daljini je plovio teretni brod. Tu i tamo bilo je još nekoliko brodova, majušnih poput igračaka.

Bio je taj neki čovek što je sedeo kraj njega tokom leta od Bostona do Londona. Pio je džin-tonik i držao monolog.

„Dobro je bilo jedno vreme, zar ne?“, rekao je. „Koliko ono beše, tridesetak godina? Možda dvadeset, dvadeset dve? Ali sad je gotovo, bez sumnje je tako i sada moramo biti spremni da se pridružimo Zapadnoj Evropi u eri turizma i uslužnih delatnosti.“ Zar nije to bila suština onoga što je čovek u avionu govorio? Nešto tako.

Nije prestajao da priča, a pića su samo stizala.

Postali smo nacija kućnih mačaka, rekao je. Nacija sumnjičavih, zabrinutih, previše zapitanih. Hvala bogu pa Amerikanci koji su naselili ovu zemlju nisu bili takvi. Oni su bili drugačijeg soja! Prokrstarili su zemlju u kočijama s drvenim točkovima! Ljudi su i skapavali usput, ali to jedva da bi ih usporilo. U ono doba, čovek bi sahranio mrtve i nastavio dalje.

Taj čovek, pijan i možda uznemiren, takođe je, poput Ale-na, započeo karijeru u proizvodnji i negde kasnije se pogubio u svetovima koji nisu imali veze s pravljjenjem stvari. Davio se u džin-toniku, i bio je završio sa svim tim. Penzionisao se i išao je u Francusku, blizu Nice je njegov otac izgradio kućicu posle Drugog svetskog rata. To je bilo to.

Alen je pokušao da ga odobrovolji, razmenili su komentare o Kini, Koreji, pravljjenju odeće u Vijetnamu, usponu i padu tekstilne industrije na Haitiju, ceni pristojne sobe u Hajderabadu. Alen je proveo nekoliko decenija radeći s biciklima, zatim je izmenjao

desetak poslova, bavio se konsaltingom, pomagao kompanijama u nadmetanju s nemilosrdnom efikasnošću, robotima, ekonomičnom proizvodnjom, takvim stvarima. Ali kako su prolazile godine, bilo je sve manje posla za tipa poput njega. Ljudi su prestali s proizvodnjom na američkom tlu. Kako bi on ili bilo ko drugi mogao da zagovara pet do deset puta veći trošak u odnosu na cene u Aziji? A kad su nadnice u Aziji dosegle neodrživ nivo – od recimo pet dolara na sat – uvek je tu bila Afrika. Kinezi su već pravili patike u Nigeriji. Džek Velč je rekao da bi proizvodnja trebalo da se odvija na šlepu koji kruži oko sveta u potrazi za najpovoljnijim uslovima, i činilo se kao da su mu svi poverovali. Čovek iz aviona zacvileo je protestujući: Poreklo proizvoda trebalo bi da bude važna stvar!

Ali Alen nije hteo da očajava i nije želeo da i njega ophrva malodušnost čoveka koji je sedeo kraj njega. Bio je ispunjen optimizmom, zar ne? Rekao je da jeste. *Malodušnost*. Tu reč čovek je koristio svako malo. Crni humor vas stvarno zakuca. Vicevi!, zakukao je. Slušao sam ih u Francuskoj, Engleskoj, Španiji. I Rusiji! Ljudi gundaju o svojim beznadežnim vladama, o suštinskom i nepopravljivom zastoju u svojim zemljama. I u Italiji! Gorčina, naslućivanje propasti. To je svuda bilo prisutno, i sada je stiglo i do nas. Mračni sarkazam. To ubija, kunem vam se. To je znak da ste poklekli i da ne možete da se uspravite!

Alen je sve to već čuo i nije želeo ponovo da sluša. Stavio je slušalice i gledao filmove do kraja léta.

Napustio je balkon i vratio se u mračnu hladnu sobu.

Razmišljao je o svojoj kući. Pitao se ko je sada u njoj. Ko prolazi njom, dodiruje stvari, odlazi.

Njegova kuća bila je u ponudi već četiri meseca. „Je l' to jezero u kome se čovek smrzao i umro?“

Jedina stvar zbog koje bi Rubi zvala bila je kuća. „Da li je već prodata?“ Trebao joj je novac i mislila je da će Alen prodati kuću i zadržati sve to u tajnosti. „Znaćeš kad bude prodata“, rekao joj je. „A imaš i internet“, rekao je. Prekinuo je vezu kad je počela da se dere.

Jedna žena je sredila Alenovu kuću. Postoje ljudi koji to rade. Oni dođu u vašu kuću i učine je privlačnijom nego što biste vi ikada mogli to sami da uradite. Oni odagnaju sumornost koju ste vi u nju uneli sa svojim ljudskim neredom.

Onda, dok se ne proda, živite u jednoj od verzija svoje kuće, boljoj verziji. Ima više žute. U njoj ima cveća i stolova napravljenih od recikliranog drveta. Vaše stvari su u skladištu.

Zvala se Rene, s tanušnom kosom poput šećerne vune, koju je terala naviše. „Počnite s uklanjanjem nepotrebnih stvari. Devadeset odsto stvari moraćete da stavite u kutije i sklonite“, rekla je, prelazeći rukom preko svega što je on nakupio u poslednjih dvadeset godina.

Spakovao se. Neprestano je sklanjao stvari. Ostavio je nameštaj, ali kad se ona vratila rekla je: „Nameštaj ćemo promeniti. Želite li taj novi da kupite ili samo da ga iznajmite?“

Uklonio je svoj nameštaj. U dnevnoj sobi bila su dva kauča, i oba je poklonio. Jedan Kitinom prijatelju, jedan Čaju, čoveku koji mu je šišao travu. Rene je iznajmila slike. Neodređene apstrakcije, tako ih je zvala. Bile su u svakoj sobi, platna prijatnih boja, neodređeni oblici koji ne predstavljaju ništa.

To je bilo pre četiri meseca. Živeo je u kući sve vreme, i izlazio bi samo kad agenti za prodaju nekretnina pozele da je pokažu. Ponekad bi ostajao. Ponekad bi ostajao zaključan u svojoj kućnoj kancelariji dok posetioci šetaju kroz njegov dom komentarišući ga. Niski plafoni, rekli bi. Male spavaće sobe. Da li je ovo originalni

pod? Oseća se nešto ustajalo. Da li su stanari bili stariji ljudi?

Ponekad bi gledao potencijalne kupce kako ulaze, odlaze. Virio je kroz prozor svoje kancelarije kao imbecil. Jedan par je toliko dugo ostao da je Alen morao da urinira u šolju od kafe. Jedna osoba, uspešna žena u dugom kožnom kaputu, videla ga je kroz prozor dok je odlazila putem kojim se prilazi kući. Okrenula se ka agentu i rekla: „Mislim da sam upravo videla duha.“

Alen je gledao kako talasi lagano udaraju u obalu. Ko bi rekao da Saudijska Arabija ima široku i netaknutu obalu? Alen to nije znao. Gledao je u desetine palmi zasađenih u dvorištu koje je pripadalo ili njegovom hotelu ili hotelu pored, Crveno more u pozadini. Pomislio je kako bi bilo da ostane tu. Mogao bi da uzme novo ime. Rešio bi se svih dugova. Poslao bi nekako novac Kit i ostavio iza sebe preteško breme života u Americi. Nosio ga je pedeset četiri godine. I više nego dovoljno.

Ali ne. Mogao je on bolje od toga. Ponekad, osećao je da može bolje. Ponekad, osećao je da može da osvoji svet. Ponekad, sve bi mu bilo jasno. Ponekad bi nadvladao ravnodušnost i sagledao svoj život i budućnost onakvu kakva treba da bude: precizno iscrtana, nadohvat ruke, ostvariva. Ranije je uspevao da uradi sve što je želeo, pa zašto ne bi to mogao ponovo? Mogao bi. Ako bi se time bavio u kontinuitetu. Ako bi mogao da napravi plan i da ga sprovede. Može on to! Mora da veruje u to da može. Naravno da je verovao.

Ovaj posao s Abdulahom delovao je kao zicer. Niko nije mogao da se takmiči sa snagom *Rilajenta*, a sada su imali i taj prokleti hologram. Alen će završiti ovaj posao, dobiti svoj deo, vratiti dugove svima u Bostonu, a onda započeti svoj biznis. Otvoriće malu fabriku, počće s hiljadu bicikala godišnje, a onda će krenuti da se širi. Platiće Kitinu školarinu bez problema. Oteraće agente za

nekretnine, platiće ono što je ostalo od hipoteke na kuću, koračaće svetom kao div, s dovoljno novca da kaže „jebi se“ i ti, i ti, i ti.

Začulo se kucanje na vratima. Stigao mu je doručak. Uštipci od krompira stigli su u sobu za pet minuta. To nije bilo moguće, sem ukoliko nije jeo hranu pripremljenu za nekog drugog. A shvatio je da je upravo to bio slučaj. Nije mu smetalo. Pustio je konobara da postavi sto na balkonu i teatralnim pokretima je potpisao račun dok je sedeo na desetom spratu, škiljeći zbog vetra. U tom trenutku je osetio da je to pravi on. Da on to zaslužuje. Da je potrebno da u društvu odaje utisak bogatstva, pripadnosti porodici uspešnih. Možda ako je on tip čoveka koji će pojesti nečije tuđe uštipke od krompira, koga u hotelu toliko žele da impresioniraju da su mu poslali nečiji tuđ doručak, možda je onda i tip čoveka koji može da dobije audijenciju kod kralja.

III

Zazvonio je telefon.

„Imali smo problema s prvim vozačem. Pozvali smo drugog. Upravo stiže. Biće ovde za dvadeset minuta.“

„Hvala“, rekao je Alen i spustio slušalicu.

Seo je, dišući polako dok se nije ponovo smirio. On je američki biznismen. Nema čega da se stidi. Nešto će mu poći za rukom danas. Nije on neka zamlata.

Nisu oni Alenu ništa garantovali. Kralj je veoma zauzet, ponavljali su u mejlovima i tokom telefonskih razgovora. Naravno, Alen bi iznova govorio i ponavljao kako je spreman da dođe gde god je potrebno, kada Njegovom veličanstvu bude odgovaralo. Ali to nije bilo tako jednostavno, ne radi se samo o tome da je kralj zauzet, već se njegov raspored menja brzo i često. To je bilo neophodno, jer je mnogo onih koji žele da naude kralju. Stoga ne samo da se kraljev raspored svaki čas menja u skladu sa zahtevima upravljanja državom, već mora često da se menja zarad kralja i kraljevstva. Alenu je rečeno da Rilajent, kao i niz drugih kompanija zainteresovanih za pružanje usluga u Ekonomskom gradu kralja

Abdulaha, treba da pripremi svoj proizvod, zatim treba da napravi prezentaciju na mestu koje će kasnije biti odabrano, negde u srcu obalskog grada u povelju, a o kraljevom dolasku biće obavješteni malo pre nego što se to bude dogodilo. To bi moglo da se odigra bilo kog dana u bilo koje vreme, rekli su Alenu.

„Znači, to mogu biti dani, nedelje?“ , pitao je.

„Da“ , rekli su.

I tako je Alen organizovao ovaj put. I ranije je radio slične stvari – malo se uvlačiš, predstaviš robu i napraviš posao. Nije to nemoguć zadatak, uglavnom, ako imaš prave ljude na terenu i ako se ne glupiraš. A raditi za Rilajent, najveću kompaniju na svetu za IT usluge, nije mala stvar. Abdulah, pretpostavlja se, želi najbolje, a Rilajent smatra sebe najboljom, svakako najvećom kompanijom, dvaput većom od najbližeg svog konkurenta u Americi.

Poznajem vašeg nećaka Džalavija, Alen će reći.

Ili Blizak sam s vašim nećakom Džalavijem.

Vaš nećak Džalavi je stari prijatelj.

Na drugom mestu veze više nisu bile važne, Alen je to znao. Nisu bile važne u Americi, nisu bile važne gotovo nigde drugde, ali ovde, među kraljevskom porodicom, nadao se da prijateljstvo nešto znači.

S njim na putu bilo je još troje ljudi iz Rilajenta, dva inženjera i direktor marketinga – Bred, Kejli i Rejčel. Oni će demonstrirati mogućnosti Rilajenta, a Alen će predstaviti grube cifre. Snabdevanje grada informacionim tehnologijama donelo bi Rilajentu barem nekoliko stotina miliona dolara odmah, i još više kasnije, i što je ključno – rešenje svih problema za Alenu. Možda ne bi rešio baš sve probleme. Ali mogao bi da izbegne potencijalni bankrot, imao bi novca za penziju, Kit bi ostala na željenom koledžu i bila bi manje razočarana životom i svojim ocem.

Izašao je iz sobe. Vrata su odjeknula kao topovsko đule. Krenuo je niz hodnik narandžaste boje.

Izgradili su hotel koji ničim nije odavao da se nalazi u Kraljevini Saudijskoj Arabiji. Čitav kompleks, utvrđen asfaltnim putem i morem, bio je bez sadržaja ili konteksta, nijedne arapske šare nije bilo. Ovo mesto, sve palme i nepečena opeka mogli bi biti u Arizoni, u Orlandu, bilo gde.

Alen je pogledao ka atrijumu, deset spratova ispod, gde je milelo na desetine ljudi, svi u tradicionalnoj saudijskoj odori. Morao je da zapamti terminologiju: duga bela tunika zove se tobe. Tkanina koja pokriva kosu i vrat zove se gutra, a pridržava je crni kružni konopac – ikal. Gledao je muškarce kako se kreću okolo, tobe je njihove pokrete činio bestežinskim. Pravi skup duhova.

Na kraju hodnika video je kako se zatvaraju vrata lifta. Pritrčao im je i gurnuo ruku u otvor. Vrata su se naglo trgla nazad, kao da su se prenula i sad se izvinjavaju. Unutar staklenog lifta bila su četiri muškarca, svi u tobeu i s gutrom. Neki su bacili pogled na Alena, ali vrlo brzo su ga vratili na novi tablet koji je stajao između njih. Vlasnik je pokazivao novu funkciju tastature i okretao je uređaj u krug, a tasteri su se poslušno prestrojavali, što je njegove prijatelje činilo srećnim.

Staklena kutija u kojoj su bili smešteni spustila se niz atrijum do lobija, tiho poput snega, a vrata su se otvorila ispred zida koji je predstavljao lažnu stenu. Osetio je miris hlora.

Alen je pridržao vrata Saudijcima, niko od njih mu nije zahvalio. Krenuo je za njima. Voda iz fontane šikljala je uvis bez ikakve logike ili ritma.

Seo je za mali sto od kovanog gvožđa u predvorju. Prišao je konobar. Alen je naručio kafu.

Blizu njega, dva čoveka, jedan belac i jedan crnac, sedeli su zajedno, obučeni u identičan beli tobe. U Alenovom vodiču pisalo

je da postoji izražen, čak i ogoljen rasizam u Saudijskoj Arabiji, ali i ovo ste mogli da vidite. Možda to nije bio dokaz društvene harmonije, ali nije ni da nije. Nije mogao da se seti prilike u kojoj su običaj ili načelo opisani u vodiču ikada bili potvrđeni u praksi. Objašnjavanje kulturnih normi podsećalo je na izveštavanje o stanju u saobraćaju. U trenutku kada nešto objavite, to je već postalo nebitno.

Sada je neko stajao pored Alena. Pogledao je naviše i ugledao debeljuškastog čoveka koji je pušio veoma tanku belu cigaretu. Podigao je ruku, kao da je hteo da mahne. Alen je mahnuo, sav zbunjen.

„Alen? Da li ste vi Alen Klej?“

„Jesam.“

Čovek je ugasio cigaretu u staklenoj pepeljari i pružio ruku Alenu. Prsti su mu bili dugi i tanki, meki kao antilop.

„Vi ste vozač?“, pitao je Alen.

„Vozač, vodič, heroj. Jusuf“, rekao je čovek.

Alen je ustao. Jusuf je bio nizak, a krem tobe je njegovoj punačkoj građi davao pingvinski oblik. Bio je mlad, ne mnogo stariji od Kit. Lice mu je bilo okruglo, bez bora, sa snopićem brkova kao u tinejdžera.

„Pijete kafu?“

„Da.“

„Hteli ste da je dovršite?“

„Ne, gotov sam.“

„Dobro. Ajmo onda ovuda.“

Izašli su napolje. Vrelina je bila opipljiva, proždiruća.

„Ovamo“, rekao je Jusuf, i požurili su preko malog parkinga

do prastarog ševi kaprisa boje tamnog ćilibara. „Ovo je moja ljubav“, rekao je, predstavljajući ga kao što bi mađioničar buket veštačkog cveća.

Automobil je bio krš.

„Da li ste spremni? Imate li torbu ili nešto slično?“

Alen nije imao ništa. Nekada je nosio akten-tašnu, beležnicu, ali nijednom nije pogledao beleške koje bi napravio na nekom sastanku. Sada je samo sedeo na takvim događajima i nije ništa zapisivao, i iz tog svog običaja crpeo je osećaj moći. Ljudi pripisuju izvanredne mentalne sposobnosti osobi koja ništa ne zapisuje.

Alen je otvorio zadnja vrata.

„Ne, ne“, rekao je Jusuf. „Nisam ja šofer. Sedite napred.“

Alen je poslušao. Iz sedišta se podigao mali oblak prašine.

„Sigurni ste da će nas ovo odvesti do tamo?“, upitao je Alen.

„Vozim se njim u Rijad stalno“, reče Jusuf. „Nikad me nije izneverio.“

Jusuf je ušao unutra i okrenuo ključ. Motor je bio nem.

„E, stani“, rekao je i izašao iz automobila, otvorio je haubu i nestao iza nje. Onda je zatvorio haubu, ušao ponovo unutra i upalio auto. Vozilo se probudilo uz kašalj, kao da ga niko nije vozio decenijama.

„Problemi s motorom?“, pitao je Alen.

„Ne, ne. Morao sam da otkačim motor pre nego što sam ušao u predvorje. Moram da budem siguran da niko nije prčkao po kablovima.“

„Prčkao?“, pitao je Alen. „Da bi izazvao eksploziju?“

„Nije u pitanju terorizam“, reče Jusuf. „To je neki lik koji misli da mu tucam ženu.“

Jusuf je ubacio u rikverc i krenuo unazad.

„Možda pokušava da me ubije“, rekao je. „Idemo.“

Napustili su raskrnicu hotela. Na izlazu su prošli pored ham-vija boje peska, na čijem je krovu bio pričvršćen mitraljez. Vojnik Saudijac sedeo je pored njega u stolici za plažu, noge je namakao u bazenu na naduvavanje.

„I sad sam u automobilu koji može da eksplodira?“

„Ne, sad je u sve redu. Proverio sam. Videli ste me.“

„Ozbiljni ste? Neko pokušava da vas ubije?“

„Možda“, rekao je Jusuf i skrenuo na glavni put, koji je išao uz Crveno more. „Ali nikada ne znate pouzdano dok se to ne dogodi, zar ne?“

„Čekao sam sat vremena vozača čiji auto može da eksplodira.“

„Ne, ne“, rekao je Jusuf, sad već dekoncentrisan. Pokušavao je da uključi svoj ajpod, stariji model, pričvršćen u držaču za piće smeštenom između njih dvojice. Nešto nije bilo u redu s vezom između ajpoda i plejera u kolima.

„Ne treba da brinete. Mislim da on ne zna da prespoji kablove u automobilu. Nije on neki tabadžija. On je običan bogatun. To bi mogao jedino ako unajmi nekoga.“

Alen je blenuo u Jusufa dok mu mladić nije pojasnio – sasvim je moguće da je bogataš unajmio nekoga da prespoji kablove u automobilu čoveka koji mu tuca ženu.

„Jeeebote“, reče Jusuf, okrenuvši se ka Alenu. „Sad sam se i ja uplašio.“

Alen je pomislio da treba da otvori vrata i zбриše iz automobila. To se činilo mnogo razumnijim nego da se vozi s ovim čovekom.

U međuvremenu, Jusuf je uzeo još jednu tanku cigaretu iz belog pakovanja i zapalio je, škiljeći u put pred njima. Prolazili su pored dugog niza skulptura u živim bojama.

„Grozne su, zar ne?“, Jusuf reče. Snažno je povukao dim i kao da je sva bojazan u vezi s plaćenim ubicom nestala. „I, Alene, odakle si?“

Nešto od te Jusufove blaziranosti prešlo je na Alena, i on je prestao da brine. S tom građom pingvina, tankim cigaretama i u ševi kaprisu, nije on bio tip koji privlači plaćene ubice.

„Iz Bostona“, reče Alen.

„Boston, Boston“, rekao je Jusuf, tapkajući prstima po volanu. „Bio sam u Alabami. Godinu dana na koledžu.“

Suprotno zdravorazumskom sudu, Alen je nastavio da priča s tim ludakom.

„Studirao si u Alabami? Zašto u Alabami?“

„Misliš zato što sam bio jedini Arapin na hiljadu kilometara unaokolo? Dobio sam stipendiju na godinu dana. To je bilo u Birminghamu. Pretpostavljam da je tamo drugačije nego u Bostonu?“

Alenu se sviđao Birmingham, i to mu je rekao. Imao je prijatelje u Birminghamu.

Jusuf se nasmejao. „A ona velika statua Vulkana? Zastrašujuća je.“

„Jeste vala. Volim tu statuu“, rekao je Alen.

Vreme provedeno u Alabami objašnjavalo je Jusufov američki engleski. Govorio je s gotovo neprimetnim saudijskim akcentom. Nosio je ručno napravljene sandale i *oukli* naočare.

Vozili su brzo kroz Džedu, gde je sve izgledalo potpuno novo, ne mnogo drugačije od Los Anđelesa. *Los Anđeles sa burkama*, Endži Hili mu je to rekla jednom prilikom. Radili su zajedno u *Treku* neko vreme. Nedostajala mu je. Još jedna mrtva žena u njegovom životu. Bilo ih je previše, devojaka koje su postale stare prijateljice, a onda *stare* prijateljice, devojke koje su se udale, koje su pomalo

omatorile, čija deca su sad već odrasla. A bilo je i onih koje su umrle. Umrle od aneurizme, raka dojke, non-Hočkinovog limfoma. To je ludilo. Njegova kćerka sad ima dvadeset godina, uskoro će imati trideset, i odmah nakon toga nevolje se samo gomilaju.

„Pa tucaš li njegovu ženu?“, pitao je Alen.

„Ne, ne. To je moja bivša žena, bili smo venčani, davno...“

Pogledao je Alena, želeći da proceni kako će da reaguje.

„Nije nam išlo. Udala se za nekog drugog. Sada se dosađuje i stalno mi šalje poruke. Piše mi na fejsbuku, svuda. Muž to zna i misli da smo u šemi. Hoćeš da pojedеш nešto?“

„Misliš da stanemo negde i jedemo?“

„Možemo da odemo do jednog mesta u Starom gradu.“

„Ne, malopre sam jeo. Zar se ne sećaš da kasnimo?“

„O, ti žuriš? Nisi mi to rekao. Ne treba da idemo ovim putem, ako kasnimo.“

Jusuf je napravio polukružno skretanje i dao gas.